

CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria B.

SFATURI PENTRU GOSPODARI

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D LUI PROF. UNIVERSITAR

I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUM SE INTEMEIAZĂ O VIE

DE

D. M. CĂDERE

PROFESOR LA ȘCOALA NORMALĂ

PODGOREAN

Seria B.

CĂRȚEA ROMĂNEASCĂ

No. 19.

Prețul Lei 2.—

Răspândiți „Calendarul Gospodariilor” pe anul 1923

Cu un calendar de perete pe deasupra. „Cartea Românească”,
B-dul Academiei 3. Preț 7 lei 50.

„CARTEA ROMANEASCA” continuă și în anul viitor 1923 concursurile
cu premii pentru scrieri românești.

Premiile ce va acorda se ridică la suma de lei 113.000.

Prospecte detaliate cari cuprind subiectele și condițiunile acestui
concurs, se trimit cu plăcere la cererile ce se vor adresa Direcțiunii
«Cartea Românească» București, Bulev. Academiei 3.

Pagini alese din Scriitorii români

Biblioteca periodică de popularizare

Ediție din fondul cultural al societății „Cartea Românească”

Fiecare număr de 32 pagini, costă 1 Leu.

- No. 75. *D. Golescu*: Insemnări din Călătorie.
No. 76. *St. Fl. Marian*: Legendele Rânduiciei.
No. 77. *D. Anghel*: Nuvele.
No. 78. *I. Heliade Rădulescu*: Poezii.
No. 79. *C. Negruzzi*: Povestiri.
No. 80. *Poezii Văcărescu*: Poezii.
No. 81—82. *Ion Creangă*: Harap alb.
No. 83. *P. Dulfu*: Din isprăvile lui Păcală.
No. 84. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 85. *Al. Macedonski*: Năluci din Vechimo.
No. 86. *G. Rotică*: Poezii.
No. 87. *C. Sandu-Aldea*: Nuvele.
No. 88. *N. Gane*: Nuvele.
No. 89. *Ion Popovici-Bănățeanu*: Din viața meseriașilor ardeleni.
No. 90—91. *Ion Creangă*: Dănilă Prepeleac.
No. 92—93. *V. Alecsandri*: Dridri.
No. 94—95. *Al. Odobescu*: Doamna Chiajna.
No. 96—97. *M. Eminescu*: Proză.
No. 98—99. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 100—102. *Români din patru unghiuri*: (număr festiv).
No. 103—104. *Anton Pann*: O șezătoare la țară I.
No. 105—106. *I. Popovici-Bănățeanu*: Din viața meseriașilor bănățeni.
No. 107—108. *Anton Pann*: O șezătoare la țară II.
No. 109—110. *B. P. Hașdeu*: Ion Vodă cel Cumplit.
No. 111—112. *Anton Pann*: O șezătoare la țară III.
No. 113—114. *Anton Pann*: Căntece de stea.
No. 115—116. *Ion Creangă*: Soacra cu trei nurori.
No. 117—118. *N. Iorga*: Dramuri și orașe din Ardeal.
No. 119—120. *Jean Bost*: Proză.
No. 121—122. *Al. Macedonski*: Poezii.
No. 123—124. *Ion Slavici*: Nuvele.

Trimițându-se banii cumandat poștal, se expediază broșurile franco
de Societatea «Cartea Românească», Buj. Academiei, 3, București

SERIA B.

CONȘTIINȚE FOLOSITOARE
SFATURI PENTRU GOSPODARI

No. 19.

CUM SE INTEMEIAZA O VIE

DE

D. M. CĂDERE

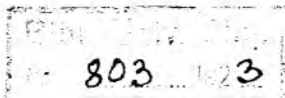
Profesor la Școala Normală Iași
Podgorean.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BUCUREȘTI

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ” S. A.

BCU Cluj Central University Library Cluj

202101

I

CUM SE INTEMEIAZĂ O VIE

ALTĂDATĂ, înainte de-a se abate pacostea de *filoxeră* peste viile noastre mănoase și de soi, întemeiera unei vii nu cerea nici multă pricepere, nici mare bătae de cap. Săpai niște gropi, mai mici ca acele de plantat pomi, în cari așezi câteva *cârlige* tăiate din butucii mai bătrâni, călcai bine țărâna în groapă, făceai un mușuroi de țărână bine fărâmițată peste capetele cârligelor, ca să le aperi de uscăciune în primul an și atâta tot. Lemnul mai vechiu ca un an al cârligelor dădea rădăcini, iar din ochii lemnului tânăr ieșeau lăstari, cari formau cu vremea butucul de viță. Peste 2—3 ani puteai mânca struguri, dacă aveai grijă să prășești, să tai și să legi la timp butucii tineri de viță, ce luau naștere din cârlige.

Plantatul prin cârlige se mai obișnuște și astăzi în unele părți ale țării, ca în Dobrogea, și sudul Basarabiei, mai ales la viile mici țărănești. Omul își face o tablă mică de vie pentru nevoile casei ; iar dacă peste 4—6 ani se filoxerează, cam cum e de obicei, răsădesc altă tablă în alt loc, unde n'a mai fost vie, căci în

locurile unde a fost, filoxera le strică chiar din cei dintâi ani. Cu chipul acesta nu se pot întemeia vii, care să țină mai mulți ani.

VITE AMERICANE. — Cine vrea să-și facă vie care să țină măcar 20—25 ani, trebuie să ră-sădească *vite americane* altoite cu vițe din țară, sau cu vițe dintre cele ce se cultivau în Europa înainte de filoxeră ; ori să ră-sădească vițe americane nealtoite, dar îmbunătățite cu meș-teșug de către vieri cari se ocupă anume cu a-ceastă treabă, cum se ocupă agricultorii cu îm-bunătățirea semințelor de cereale și de legume; asemenea vițe americane îmbunătățite se mai chiamă și *producători direcți*, cari sunt mai trainici și cer mai puțină îngrijire ca vițele americane altoite, dar dau struguri și vin de o calitate mai proastă decât aceste din urmă. Cu vremea, se nădăjdueste a se obține producători direcți de o calitate tot mai aleasă.

La o viță altoită partea din pământ care dă rădăcini e luată din coarde americane, căci a-cestea sunt obișnuite cu filoxera și nu sufăr de pe urma ei. Se știe, că filoxera strică numai rădăcinile viței ; de aceea partea din afară a altoiului, care va da naștere tulpinei se obiș-nuește din vițe europene ; așa că poate fi de poamă grasă, galbenă, plăvae, frâncușă, crâm-poșie, braghină, tămâioasă, crăcană, negru vâr-tos, ș. a. sau străine ca chasselas, bordeaux, ot-tonel, riessling ș. a. Vițele americane altoite vor da struguri și vin cași butucii europenești din cari s'au luat altoii, după cum un păr ori un măr altoit pe cine știe ce sălbăticiune de pădu-reț dă rod la fel cu altoiul, fără să-i pese de port-altoiu.

II

CUM SE PREGĂTEȘTE VIȚA DE PLANTAT

Pentru producătorii direcți mai că nu este nevoie de nici o pregătire, căci se pot răsădi deadreptul din cârlige cași vița cea veche. Ca să fii mai sigur, e bine să pui întâi cârligele în școală, adică în șanțulețe făcute primăvara, în Martie, în pământ desfundat la o jumătate metru adâncime. Șanțulețele se fac la depărtare de 75 cm. unul de altul și adânci de 30—35 cm. Se alege cârligele cu lemnul sănătos și bine copt; ele se așează cu lemnul mai vechiu pe fundul șanțușorului și cu lăstarul mai tânăr drept în sus, așa ca vârful acestui lăstar să iasă de 2 degete deasupra feței pământului. Cârligele se pun cam la 4 degete departe unul de altul.

Se umple șanțul cu țărână curată și umedă. se calcă bine ca să nu străbată uscăciunea la rădăcini ; apoi se fac mușuroaie de țărână măruntă și necălcată, ca să poată ieși lăstarii. Se acopăr cu țărână capetele cârligelor cam de un pod de mână grosime.

Cârligele în scurtă vreme prind rădăcini și dau lăstari, așa că toamna ai cârlige cu rădăcini cari se prind mai bine și mai sigur în plan-

tația definitivă. Ele se pot răsădi chiar toamna dacă pământul este pregătit; dacă nu, se învălese pe loc cu țărână bine mușuroiată cu sapa, până'n primăvară, când prin Martie-April se desgroapă și se plantează definitiv.

Vițele americane altoite trebuie numai decât pregătite, adică *altoite, forțate și îngrijite un an în școală*; numai după aceea se pot răsădi la locul lor, unde vrei să întemeezi via.

Pregătirea cere puținică bătae de cap, deși nu e cine știe ce greutate, așa că o poate face orice gospodar sătean, care are un bordeiu, pe care să-l poată încălzi pentru forțatul altoiului. De cu toamnă trebuie strânse cu grijă corzi bine coapte de viță americană, cari se găsesc plantate pe la pepiniere și chiar pe la unii podgoreni. Sunt multe soiuri de vițe americane; dar după cât se pare acele cari priesc mai bine la prinderea altoiului și se potrivesc cu pământurile noastre, sunt acele din soiul *Rupestris* și anume numerile 3309, 1011, 3306, iar în locurile văroase *Rupestris Berlandieri*.

Deasemenea se aleg cu îngrijire corzile pentru altoi obișnuit de 1 m., dar pot fi și de 35 cm. sau 70 cm. de lungi, căci se taie în bucăți lungi de 35 cm., pe când pentru altoi lungimea poate fi oricare, numai să se potrivească în grosime cu portaltoiul. Se așează pe iarnă în o pivniță, sau într'un zemnic, învălitate în nisip puțin umed, să nu se usuce, dar să nu fie nici prea tare udate căci mucegăesc și se strică ochii.

În timpul ernii se desfunde pentru școală la 60 cm. adâncime o bucată de pământ bun și la îndămână de udat. Două prăjini de pământ ajunge pentru o școală de 5000 vițe.

În Martie se face altoirea, dacă se pun coar-

dele să stea puțin în apă ; apoi se taie portaltoiul în bucăți lungi de 30—35 cm., iar corzile de altoiu în bucățele având fiecare unul, mult doi ochi. Dela portaltoiu se scot toți ochii, ca să nu dea lăstari, ci numai rădăcini. Se alege, potrivit-se în grosime câte o bucată de altoiu și de portaltoi și fiecăruia se face la un capăt, cel de jos la altoiu și cel de sus la portaltoi, câte o tăetură deopotrivă de piezișă, așa că alipite, lemnul și coaja altoiului și ale portaltoiului să fie astfel potrivite cași-cum ar fi tăiate din aceeași bucată. Ca să se țină bucată de bucată se face și în altoiu și în portaltoi pe locul unde am tăiat câte o mică crăpătură în lungul lemnului (fig. 1), în cari crăpături se îmbină bucățica de altoiu și cu portaltoiul, ca și cum ar fi niște mici pene de lemn. Atât ajunge ca să țină lipit altoiul de port al-

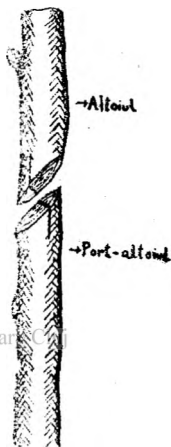

Fig. 1. Tăetură pentru altoire

toiu pe timpul unirei lor, care se face dacă așezăm vița altoită în lăzi de lemn cu pereții găuriti, pentru a circula aerul prin ele, înalte de 45 cm., largi cam de 30—35 cm. și lungi cât ne vine la îndemână ; e bine să nu fie mai lungi ca 1 cm.. Fundul și pereții lăzii sunt acoperiți cu muschiu de pădure bine spălat, peste care se presară praf de pucioasă și bucățele de mangel, ca să nu prindă vița mucegaiu. Se așează în ladă vițele drept, cu altoiul în sus, cât de dese, fără a se atinge ; de aceea se pune și între rânduri puțin muschiu presărat cu praf de mangel și de pucioasă. și se mai presară pu-

cioasă și pe deasupra. Lada plină se așează în un bordeiu cu puțină lumină și care să se poată țineă mereu călduț (cam între 22 și 25 grade centigrade) vreme de 12—16 zile, în care timp se stropesc cu apă călduță de două ori pe zi, cu băgare de seamă, așa ca să nu se usuce vițele altoite. In acest timp mustul pe care-l lasă altoiul și portaltoiul la tăeturi se încheagă și prind cele două bucăți, formând *legătura*, zisă și calosul viței altoite și încep a se arăta rădăcini din portaltoiu și lăstarul din altoiu. De vreme ce această legătură se face la căldură, se zice că *forțăm altoirea viței*.

După ce s'a făcut legătura, vițele trebuiesc scoase din lăzi și așezate în biloane (șanțurile) în școală, iar cele cari au rădăcini mai măricele și legătura bună, se pot chiar plantă de-a-dreptul la locul unde vroim să întemeem vie, câștigând astfel un an.

III

ȘCOALA DE VIȚE

ȘCOALA DE VIȚE este locul unde vița al-
tită se plantează și se îngrijește numai un an,
pentru a se întări ; așa că la plantarea ei în lo-
cul unde vrem să întemeem vie, să putem a-
lege vițele sănătoase de cele bicisnice.

Locul de școală trebuie să fie ales cu îngri-
jire, să nu fie pe șesuri reci, umede și unde bat
vânturile ; e mai bun locul podiș sau pe o coadă
de deal puțin povârnită (înclinată) ; să fie pă-
mânt sănătos, bun, să nu fie hleios, nici văros
ori cu pietriș ; să fie bine sorit. Locul trebuie
desfundat adânc de 60 cm. adică la două rân-
duri de hârlețe (cazmale) bune. Desfundarea se
face dacă împărțim tabla (tarlăua) de desfun-
dat în table mai mici, late cam de 8—10 m. și
se desfundă, pe rând, fiecare tablă începând
din o margine, cum e îndămână lucrătorului.
Se face întâi un șanț cât ține lățimea tablei,
lat de 50 cm. și adânc de 60 cm. ; țărâna din
șanț se aruncă toată alături de șanț la margi-
nea tablei ; apoi alături cu șanțul săpat se
croește alt șanț lat de 1 m. ; pământul scos dela
primul rând de hârlețe (adâncime de 30 cm.)

se aruncă tot în șanțul dintâi ; iar din pământul scos la al doilea rând de hârlete (cazmale) se aruncă pe jumătate peste cel dintâi ; așa că rămâne în șanțul acesta, când e gata, cam pe un sfert din pământul săpat și numai către desfundătură, pe când spre perețele nesăpat șanțul rămâne gol până la fund, adică de 60 cm.

Se croește apoi al treilea șanț lat de 1 m. ; se sapă și se aruncă pământul în șanțul al doilea, cum s'a arătat mai sus ; tot la fel se sapă mai departe până ce se termină tabla, la capătul căreia rămâne un șanț gol, care s'ar putea umplea cu pământul scos din cel dintâi șanț (lat de 50 cm.) ; dar unii îl lasă și neumplut. Cu chipul acesta pământul e răsturnat ; cel dela față vine dedesubt, iar cel dela fundul șanțului la față. Cum țărâna e înfoiată, desfundătura are adâncime de 75—80 cm., măsurată prin grosimea țărânei. Pământul desfundat se curăță bine de rădăcini, cioate și de vermii albi (larve de cărăbuși) și roșii, cari rod vițele tinere, făcând mari pagube plantațiilor. În urmă se nivelează pământul și când s'a terminat forțarea viței la căldură, pe la începutul lunii Mai, se așează vița din lăzi în *biloane*, dacă se sapă șanțurile în lungul, sau în latul tablei desfundate, după cum se scurg șivoaele de ploae, ca să nu strice biloanele. Șanțurilele sunt adânci, cât lungimea portaltoiului, adică 30—35 cm. și depărtate unele de altele de 75 cm. ; ele trebuiesc făcute chiar atunci când plantăm vița pentru a nu se usca pământul. Șanțurile trebuie să fie făcute cu pereții drepti, așa că așezăm vița vertical lângă perețele de pământ, și să vină cu locul unde e altoită tocmai la fața pământului și departe un fir de altul de 3 degete ; se respiră rădăcinuțele, dacă au dat, se umple pe ju-

niătate șanțul cu pământ curat și reavăn, se calcă bine cu piciorul având grijă a nu atinge atoiul viței care are legătura încă slabă; se umple apoi groapa cu pământ, se calcă din nou bine, pentru a nu străbate uscăciunea la rădăcini; în urmă se face mușuroiu de țărână curată și bine mărunțită peste altoiu, așa că să fie cam un pod de mână țărână peste capul altoiului.

Dacă timpul e prea secetos, e bine a se uda la 10—15 zile odată biloanele, ca vițele să se dezvolte bine.

Pe la sfârșitul lui Iunie, înainte de Sf. Petru se desface țărâna mușuroiului biloanelor, pentru *copcirea* vițelor, adică pentru a tăia rădăcinuțele ce ar fi dat din altoiu; căci dacă le lăsăm să crească se strică legătura (altoirea) dintre altoiu și portaltoiu și trăesc fiecare, altoiul și portaltoiul oșebit, așa că altoiul nu mai este apărat împotriva filoxerei de către portaltoiu. La *copcire* se umblă cu îngrijire, să nu stricăm legătura altoirei; se taie rădăcinile cu o foarfecă mică sau cu un briceag (cosor) bine ascuțit și tăetura se face de sus în jos. Cum s'a copcit un rând se și face la loc mușuroiul bilonului, cum a fost, căci altfel căldura mare a verii ar strică lăstarii dați și ar usca vițele.

Indată după Sântă Măria mare se copcesc a doua oară vițele și se acopăr mai puțin, sau chiar se lasă locul unde sunt altoite (calosul) dezvelit, pentru ca soarele de toamnă să coacă bine altoiul.

În tot timpul verei vița din biloane cere și alte îngrijiri, cum e prășitul oridecâte ori este nevoie, ca buruenile să nu stânjenească creșterea vițelor; dar cu oșebire trebuiesc stropite cu zeamă de peatră vânată și var (saramură) la

timp, de 2 sau 3 ori ca nu cumva *mana* (*Peronospora viticola*) să strice frunzele și lăstarul tânăr, ceea ce ar aduce peirea vițelor. Cel dintâi stropit se face cam pe la Sf. Impărați, adică în primele zile din Iunie; al doilea la sfârșitul lui Iunie și al 3-lea, dacă mai este nevoie, îndată după Sf. Petru, adică pe la mijlocul lui Iulie. Stropitul cu zeamă de piatră vânăată trebuie musai făcut după ploii calde sau ploii recezi, după care se arată îndată un soare arzător, sau după vreo grindină.

Pe unde viile sunt bântuite de *făinare* (*Oidium*), cum e pe la Drăgășani, vițele din școală trebuie improșcate și cu floare de pucioasă, îndată după cel dintâi stropit și către sfârșitul lui Iulie. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă au fost bine altoite, cu băgare de seamă forțate și îngrijite cum trebuie în școală, toamna vei avea o școală de vițe de mai mare dragul cu coarde și de 1 m. de lungi și cu rădăcini bine dezvoltate.

Le putem răsădi în tarlăua definitivă chiar în cursul toamnei, îndată după cea dintâi brumă și după ce au căzut frunzele vițelor, dacă este pregătită tarlăua. Dacă nu, se scot vițele din școală, se aleg acele bine legate și bine dezvoltate de acele mai firave sau cu legătura nu pe deplin făcută între altoiu și portaltoiu. Se așează într'o pivniță călduroasă, se acopăr cu nisip reavăn, ca să nu se usuce și se păstrează astfel până'n primăvară, când se răsădesc în locul unde vrem să întemeiem vie.

IV

PREGĂTIREA LOCULUI DE RĂSĂDIT

• Locul unde vrem să întemeiem vie plantată cu vițe altoite, trebuie pregătit din timp. Toamna și iarna se desfundă cu hârlețul (cazma) sau cu pluguri anume, cari să taie brazda adâncă de 60 cm. Pentru vii mici gospodărești desfundatul cu hârlețul este cel mai potrivit. Se împarte tarlăua de desfundat în părți mai mici, după cum vine îndemână lucrătorului la desfundat; iar desfundătura se face la fel cum s'a arătat la pregătirea școalei de vițe. Se scot copacii, cioatele, se adună vermi albi și roșii.

Primăvara, după ce s'a desghețat și zbicit pământul, se *nivelează* locul, cu sapa se ase-muește peste tot, astupând gropile și împrăștiind țărâna din ridicături; în urmă se *piche-tează* tarlăua, adică se înseamnă locurile unde se vor răsădi vițele, ca plantația să fie regulată, pentru a fi mai lesne lucrul viei.

Distanța la care se răsădesc firele unele de altele, cum și felul răsădirei, atârnă de felul locului și al pământului unde răsădim vițe, cum și de obiceiul locului și de felul viței.

Așă, în pământuri grase și pe așezătură, vițele se răsădesc mai rari, căci coardele cresc bine și s'ar putea înăduși; pe când în locuri sărace sau pe eastișe, vițele cresc mai anevoe, de aceea se pot răsădi mai dese. Sau dacă, răsădim viță de Cotnari (grasă și fetească albă), sau de Nicorești (crăcana zisă și băbeasca), sau de Drăgășani (crâmpoșia), trebuiesc puse firele de viță mai departe unele de altele, căci asemenea vițe cer tăerea lungă; trebuie să lași coarde până la 1 m. 20 de lungi și pe lemn bătrân, așă că are nevoie de loc destul în jurul butucului de vie; pe când vițele de Sélection Carrière, tămâios Ottonel, Chasselas și altele cari trebuiesc tăiate scurt, se pot răsădi mai dese.

Nu se poate da aici pentru fiecare loc și fel de viță care este distanța cea mai potrivită pentru răsădit; acest lucru îl chibzuește gospodarul, când își dă seamă de loc și cunoaște ce fel de viță are de răsădit. Pentru îndrumare noi sfătuim, ca în locurile grase și pe așezătură să se răsădească vițele cu tăere lungă la 2 m. departe una de alta pe rânduri, iar depărtarea între rânduri să fie 1 m. 80; acele cu tăere mijlocie la 1 m. 80 între fire și 1 m. 80 între rânduri; cu tăere scurtă la 1 m. 60 între fire și 1 m. 80 între rânduri.

Pe așezătură, dar în pământ sărac sau nisipos :

Vițele cu tăere lungă la 1 m. 80 între fire și 1 m. 70 între rânduri.

Vițele cu tăere mijlocie la 1 m. 60 între fire și 1 m. 70 între rânduri.

Vițele cu tăere scurtă la 1 m. 50 între fire și 1 m. 70 între rânduri.

În pământuri grase, dar pe loc de coastă se va răsădi :

Vițele cu tăere lungă dela 1 m. 80—1 m. 90 între fire și 1 m. 70 între rânduri.

Vițele cu tăere mijlocie dela 1 m. 60—1 m. 70 între fire și 1 m. 70 între rânduri.

Vițele cu tăere scurtă dela 1 m. 50—1 m. 60 între fire și 1 m. 70 între rânduri.

În pământurile slabe de coastă se vor răsădi:

Vițele cu tăere lungă dela 1 m. 70—1 m. 80 între fire și 1 m. 60 între rânduri.

Vițele cu tăere mijlocie dela 1 m. 50—1 m. 60 între fire și 1 m. 60 între rânduri.

Vițele cu tăere scurtă dela 1 m. 25—1 m. 50 între fire și 1 m. 60 între rânduri.

Aceste distanțe se potrivesc pentru cazul când răsădim numai câte un fir de viță; dar sfătuim stăruitor pe gospodari să răsădească câte 2 sau chiar câte 3 fire la un loc, căci folosul este cu mult mai mare, mai ales pentru cine nu are prea mult loc de plantat și cum în vremurile de azi desfundatul costă mulți bani, e bine să tragem folosul cel mai mare din strădania noastră. Așa pe o tablă cam de $\frac{1}{2}$ ha., lungă de 90 m., lată de 60 m., la distanța 1 m. 80 \times 1 m. 80 se vor răsădi câte un fir numai 1500 vițe; dacă răsădim câte două fire, după cum vom arăta mai la vale, vor intra 2850 fire; iar câte trei, vor intra 3720 fire; se vede îndată ce economie facem în întinderea locului de plantat, ceea ce e de mare folos la întemeerea unei vii, căci producția viei atârnă și de numărul vițelor răsădite pe un loc anumit, bine înțeles fiind destul loc între butuci, pentru ca vițele să nu se înădușe.

Când vrem să răsădim câte două fire de vițe, se lasă distanța între rânduri aceiași ca și la plantațiile cu un singur fir; numai dis-

tanța dintre două grupe de fire crește cu 25 cm., adică cu distanța dintre cele două fire ce

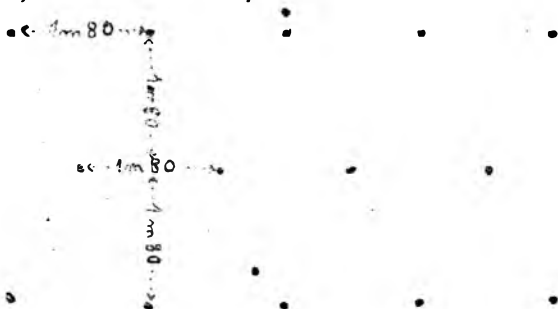

Fig. 2. Plantație cu un fir la 1.80 m. între fire și 1.80 m. între rânduri.

răsădim la un loc. Figurile 2 și 4 ne arată deosebirea în răsădirea cu un fir și cea cu 2 fire:

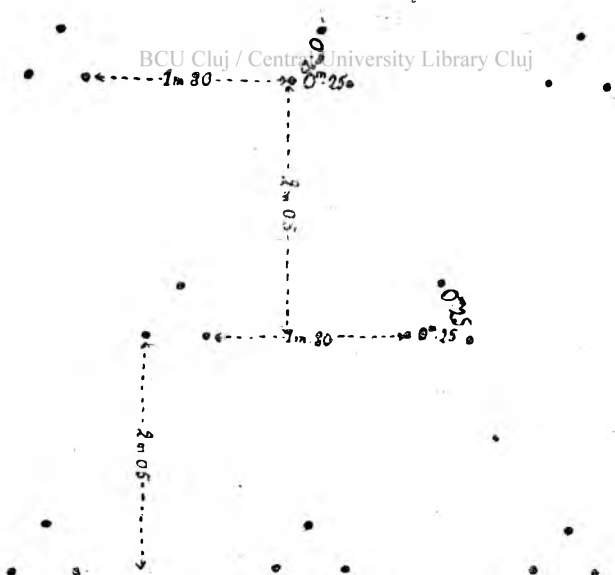

Fig. 3. Plantație cu 3 fire la 1.80 m. între grupele de fire și 2.05 m. între fire.

Când vrem să răsădim câte 3 fire, se păstrează distanța aceeași între grupele de fire pe rânduri ; numai distanța dintre rânduri crește cu 25 cm. Firele se răsădesc câte trei, dacă plantăm câte un fir la vârful unui triunghi cu laturile egale de câte 25 cm. fiecare ;

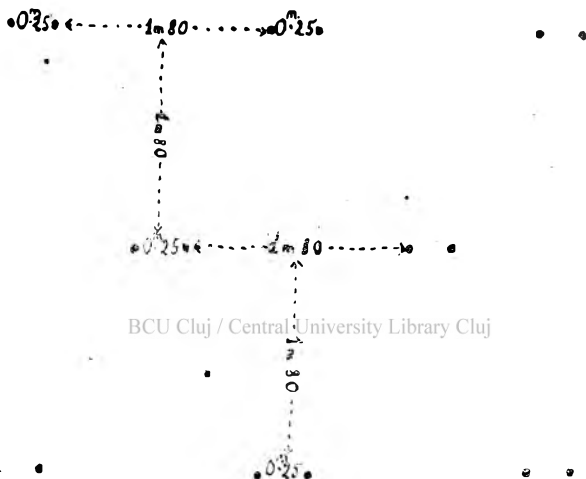

Fig. 4. Plantație cu 2 fire la 1.80 m. între grupurile de fire și 1.80 m. între rânduri.

Răsădirea câte trei fire la un loc nu se poate face, dacă dorim a ridica via pe sârmă, ci numai acolo unde se leagă pe haragi.

Răsădirea câte două, sau câte trei fire, pe lângă economie de loc, pe care am arătat-o mai sus, are și alte foloase ; așa dacă pierе un fir, tot mai rămâne unul, sau chiar două, și rămâne locul lipsit cu totul de viță ca la plantațiile cu un singur fir. Apoi la ridicarea butucilor de viță pe haragi, în plantațiile cu trei fire, se pot legă roată împrejur ca o umbrelă,

cum se legau în viile vechi din Moldova, făcându-se economie de haragi și legătura e mai temeinică, vânturile nu pot rupe ușor haragii răsturnând la pământ butucii încărcăți de roadă.

Se mai pot însemna locurile de răsădit viță și altfel decât cruciș, așa în pătrățele, cum se vede în fig. 5.

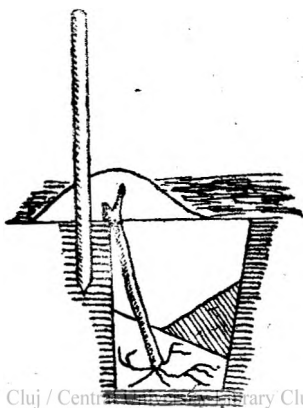
Fig. 5. Răsădirea în pătrățele.

Acest fel de răsădire are neajunsul, că vițele își fac prea multă umbră, pe când trebuie să căutăm a feri vițele cât mai mult de umbră, căci coacerea timpurie și calitatea strugurilor atârnă de numărul ciasurilor cât vița a primit lumină și căldură deadreptul dela soare.

Când facem însemnările pentru răsădit viță (pichetajul), împlântăm în țărână, adânc cam de $\frac{1}{2}$ metru, un hărăguț drept, lung cam de 1 m. În urmă cu un hârleț potrivit, cum sunt acele de răsădit pomi, se face o groapă lângă harag, mai nimerit în partea delavale a haragului, adâncă de 30—40 cm. și largă de-o palmă. În aceste gropi răsădim îndată câte un fir

de viță cât e țărâna umedă, să nu apuce a se zvântă.

În acest scop pregătim din timp vița, curățim fiecare fir de rădăcinile putrede, rupte sau

BCU Cluj / Centrul de Cercetări Agronomice Cluj

Fig. 6. Cum se face șanțuri și se puno vița.

uscate, tundem puțin rădăcinile sănătoase, cercetăm încă odată dacă altoiul este bine prins de jur împrejur de portaltoi și tăem neted cu foarfeca lăstarul altoiului deasupra ochiului al doilea, socotit dela bază în sus.

Pentru a nu se uscă până la răsădire, așezăm câte 50—200 fire astfel pregătite într'o căldare (hârdău), în care am făcut o muruială subțire cu apă, țărână curată și puțină baligă de vacă.

Când începem răsădirea, așezăm firul în groapa proaspăt făcută, potrivim adâncimea gropii, mai scoțând sau mai adăogând țărână. după lungimea firului de răsad, așa fel ca linia de altoire să vină drept la fața pământului dacă locul de plantație e o costișă : căci ță-

râna înfoiată se va așeză cu timpul, iar pe costișă îl mai spală și ploile, așa că după un an, sau doi, vițele să rămână de un deget, cel mult de două degete, cu linia de altoire deasupra feței tarlalei.

Pe locurile de așezătură sub coastă, unde și-voaele de ploae aduc țărână, vițele trebuie să răsădite ceva mai sus, ca să nu rămână cu timpul linia de altoire îngropată în pământ.

Cu alte cuvinte se cere băgare de seamă la așezarea firului de răsad, ca nu cumva linia de altoire să rămână îngropată în pământ, căci ne-ar da mult de lucru să o descoperim după fiecare ploae mare și să tăem rădăcinuțele date din altoi; dar nici să rămână linia de altoire prea deasupra pământului, căci căldura de vară ar usca altoiul cu deosebire când vița e tânără și legătura dintre altoiu și portaltoiu este încă bine făcută.

După ce am așezat lângă harag și la adâncimea trebuitoare firul de răsad, îi respirăm rădăcinile, peste cari turnăm țărână curată și proaspătă (umedă) de se umple pe jumătate groapa; apoi călcăm cu piciorul țărâna cât se poate de bine, umblând cu băgare de seamă și ținând cu mâna firul lipit de harag pentru a nu-l adânci, sau a-i schimba locul prin apăsarea țărânei. Se umple apoi groapa cu țărână și se apasă din nou cu piciorul. Țărâna trebuie bine apăsată, ca să nu străbată uncăciunea la rădăcinile viței. În urmă se face cu sapa mușuroiu de țărână curată și bine fărimitată peste altoiu așa fel ca țărâna mușuroiului să treacă de un pod de mână peste capul altoiului, pentru a-l feri de uscăciune (fig. 9). Țărâna mușuroiu-

lui trebuie să stea înfoiată și să nu cuprindă bulgări, petricele sau bețișoare, căci ar împede-
deca ieșirea lăstarilor fragezi. E mai bine ca
mușuroiul să fie lătăreț, decât ascuțit, căci nu
poate fi ușor năruit de ploi.

INGRIJIREA IN ANUL INTAI

Până ce ies din muşuroiu lăstarii tineri dați din cei doi ochi lăsați altoiului, trebuie să avem grijă să sfărâmăm ușor cu degetele scoarta ce o prinde țărâna muşuroiului, mai cu seamă după ploi ; căci acea scoartă împiedică eșirea lăstarilor. Deasemeni să facem repede la loc muşuroaiele stricate de ploile repezi, să nu rămână vița descoperită, căci se usucă.

Pe la începutul lui Iunie, cercetăm muşuroaiele din cari încă nu au eșit lăstari. Pentru aceasta umblăm cu *mare băgare de seamă*, să nu atingem lăstarii ce se găsesc în muşuroaie, căci se rup fiind prea fragezi ; de aceea muşuroaiele se desfac începând a da deoparte țărâna pe delături. Lăstarii nu ies din muşuroiu fie pentrucă au fost mâncați de vermi roșii, sau cenușii, sau de furnici ; în acest din urmă caz se împrăstie și se stârpesc furnicile ; fie pentrucă vreun bulgăraș de pământ sau altă piedică au stânjenit ieșirea lor, în care caz acesta crește sucit și îndreptat într'o direcție greșită ; noi trebuie să îndepărtăm piedica și să îndreptăm lăstarul ușor în direcția ce dorim să se dezvolte ; în urmă

facem la loc mușuroiul de țărână. Se mai poate întâmpla, ca lăstarul să nu iasă, când mușuroiul de țărână este prea gros deasupra capnului altoiului; atunci se mai micșorează. Alte ori vițele au pierit roase de vermi albi, când aceștia nu s'au adunat la desfundarea terenului. Foarte rar se întâmplă să piară vița din alte pricini, când s'au ales firele cu grijă și s'au răsadit cu băgare de seamă.

Când lăstarii au frunze cam de mărimea unei piese de 5 lei, vițele trebuie stropite ca și în școală, cu saramură de piatră vânăată și lapte de var, pregătită prtu topirea unui kgr. piatră vânăată în 100 litri apă, la care se adaogă amestecând mereu cu harag curat — atât lapte de var strecurat prin sită deasă, până când zeama ia culoarea albastră ca fața cerului senin, iar o hârtioară albă preparată cu fenol-ftaleim prinde a se înroși, sau o hârtioară roșietică, preparată cu turnesol, se înălbăstrește, când le muiem în salamură (zisă și *zamă bordeleză*).

Vițele se stropesc cu saramură, pregătită ca mai sus, de 2—5 ori pe vară, după cum e și timpul mai uscăcios, sau mai ploios; mai ales după ploi repezi și calde sau după o grindină, trebuie aplicat stropitul pentru a împedea *mana* (perenospora viticola, mildeu) să atace vițele tinere, ceeace ar oprî dezvoltarea lor și ne-ar da o plantație slabă. Dacă în partea locului este boala viei numită *oïdium* (făinoșarea frunzelor), atunci e bine, ca după cel dintâi stropit cu saramură cuprică, să se împrăște vițele cu floare de pucioasă.

Cu puțin înainte de Sf. Petru se desface mușuroaele cu băgare de seamă, cum au arătat mai sus, umblând la ele numai pe timp mai răcoros, nu când arde soarele prea tare,

și dezvălim vița până din jos de altoiu, pentru a tăia cu un cuțitaș, sau cu anume foarfeci zise *pentru copcit*, rădăcinuțele cari au dat din altoiu și să suprimăm lăstarii ce se poate să fi dat din port-altoiu; această operație se chiamă *copcirea* și trebuie să o facem în toți anii cât trăește vița altoită; căci deși sunt lipiți bine altoiul de port-altoiu, fiecare caută a se despărți de celălalt ca să trăiască osebit; altoiul caută tot timpul să sloboadă rădăcini — de aceea nu trebuie răsădită vița cu linia de altoire sub fața pământului, — iar portaltoiul să dea lăstari.

Un bun viticultor trebuie stăruitor să împedice despărțirea aceasta dintre altoiu și port-altoiu silindu-le să trăiască împreună până vor muri de bătrânețe.

După copcit se face la loc mușuroiul, dar mai mic, având grijă să fie acoperită linia de altoire și partea albă a lăstarilor, și se leagă larg lăstarii de harag.

Cu acest prilej se rup lăstarii crescuți de prisos, lăsându-se numai unul, care e mai bine dezvoltat, cel mult doi, dacă au crescut în formă de furcă. Când altoiul are prea multe, sau prea mari, rădăcini, pentru ca vița să nu sufere prin tăerea lor, ciupim vârful lăstarului.

După Sf. Măria Mare, adică la sfârșitul lui August se copcesc din nou vițele; numai că de astădată nu se mai face la loc mușuroiul; se lasă vițele desfăcute până sub linia altoiului, pentru ca soarele să coacă bine lemnul. Cu acest prilej se ciupesc vârfurile tuturor lăstarilor, pentru a oprî creșterea lor, în scop de a se dezvolta mai bine ochii dela bază, singurii de cari avem nevoie.

Osebit de aceste îngrijiri, pământul tarlalei trebuie ținut curat de burueni și afânat, nu bă-

tătorit, prin săparea de 2—3 ori în timpul verii.

În general e bine să nu mai semănăm nimic printre vițe, totuși se poate trage un folos însemnat, dacă răsădim arpagic, curechiu (varză), ardei, sfeclă, pătlăgele roșii, sau fasole oloagă : însă la o depărtare de 75 cm. de vițe. Nici într'un caz nu se vor planta legume, sau cereale, cari ar face umbră vițelor, cum ar fi cartofi, porumb, fasole de harag ș. a.

Toamna, după cea dintâi brumă, se face cu sapa mușuroiu de țărână în jurul fiecărei vițe, pentru a le apăra de gerul iernii. Să avem grija să nu tragem frunze sau buruene peste ochii de jos ai lăstarului, căci ar putea aduce înegrirea și pierderea ochilor.

VI

INGRIJIREA IN ANUL AL 2-LEA

Cum s'a desprimăvărat și s'a svântat bineșor pământul, desfacem mușuroaiele făcute de cu toamnă și tăem lăstarul la doi ochi, sau dacă am lăsat doi lăstari, păstrăm numai câte

un ochiu la fiecare; în urmă facem un mușuroiu mic, numai cât să acopere de două degete capătul lăstarului cu țărână. Acest mușuroiu apără vița de uscăciunea vânturilor de primăvară și se păstrează numai până la începutul lui Iunie, când —după Sf. Impărați— lăstarii tineri fiind crescuți destul de puternic, se desfac mușuroaiele până la un deget sub linia altoiului și se copcesc de rădăcini numai unde lăstarii au crescut cu întârziere, așa că au baza încă albă, se mai țin acoperiți cu puțină țărână, până aproape de Sf. Petru, când se desvălesc și aceștia. Totodată se leagă

Fig. 7.

lăstarii de harag și nu se lasă decât doi lăstari.

Primăvara, când tăem lăstarii la doi ochi se schimbă haragii mici dela vițe, înlocuindu-se cu alții puternici, căci vor avea de sprijinit împotriva vânturilor vițe lungi și de peste 2 m. Pentru cei dintâi, 3—4 ani e bine să ne servim chiar de pari, fie de stejar despicat, fie de plop, salcâm, sau iavă; de asemeni sunt buni, căci nu putrezesc curând, haragii groși de brad de sihlă. E bine ca haragii să fie pârliti pe o lungime de două palme, tocmai pe locul unde vor fi la fața pământului; căci cărbunele de pe lemn apără parul împotriva putrezirii.

Tot primăvara, când tăem lăstarii, vedem cari sunt lipsurile produse prin peirea vițelor, și tot atunci trebuie să le și înlocuim prin alte vițe de acelaș soi, cât mai puternice, dacă se poate să fie de doi ani, ca să poată crește deopotrivă cu celelalte.

De aceea e bine când răsădim vițe să avem mai multe decât ne trebuiesc, pentru a avea de unde alege pe acele bune, fie pentru a rămânea un număr de vițe bune, pe cari le punem în școală, ca să avem la îndemână pentru înlocuit lipsurile. Lipsurile se pot înlocui și toamna, după cea dintâi brumă, dacă pământul nu e înghețat.

E bine, când răsădim lipsuri, să punem peste pământul ce am călcat pe rădăcini, un pumn de gunoiu bine putrezit, care să ajute plantei a se dezvolta mai repede; gunoiul să vină în atingere cu rădăcinile, căci le înegrește. Numai în anii al doilea și al treilea sfătuim a se înlocui lipsurile; mai târziu e muncă zadarnică, vițele răsădite în locul lipsurilor se prind ușor, dar tânjesc și cel mult, după un an de sădire, pier.

Primăvara se sapă bine plantația, pentru ca

aerul, lumina și căldura să străbată mai ușor în pământ. De asemeni tarlăua se va prăși de 2—3 ori, de îndată ce buruiana s'a dezvoltat prea mult. Și în anul al doilea și chiar al treilea se pot semăna prin mijlocul rândurilor de viță unele legume ce nu aduc umbră ca fasole oloagă, ciapă, curechiu (varză), sfeclă.

Către sfârșitul lui Mai se face cel dintâi stropit cu zeamă bordoleză 1%, urmată de alte 2 sau 3 stropituri cu zeamă 2%, cam la 2—4 săptămâni distanță una de alta.

Pe măsură ce lăstarii cresc tot se leagă mai sus pe harag; iar când au crescut aproape de 2 m., se ciupesc vârfurile pentru a opri creșterea și a da puțință ochilor de jos să se coacă. Toamna, după cea dintâi brumă, se mușuruesc bine vițele, pentru a le apăra de gerul iernii.

La sfârșitul anului al doilea s'ar putea lăsa, ici, colo, la vițele mai bine dezvoltate, câte o coardă mică cu 5—6 ochi, pentru a da rod în al treilea an; dar e mai înțelept să așteptăm încă un an, căci dacă vița nu e destul de dezvoltată, acest prim rod poate aduce slăbirea viței și ruina plantației. Să nu uităm că „lăcomia pierde... via“.

VII

INGRIJIRILE IN ANUL AL 3-LEA

Primăvara se dezvelesc vițele și se taie la doi ochi, acoperindu-se cu puțină țărână ; deasemeni se înlocuesc lipsurile cași la începutul celui de al doilea an. Prin Iunie, după cel dintâi stropit și după prăfuirea cu floare de pucioasă, se dezvelesc vițele până la un deget sub altoiu, se copcesc de rădăcinile date din altoiu, se suprimă lăstarii de prisos lăsându-se numai 2 sau 3, cei mai bine dezvoltati și depărtați între ei, cari se și leagă cu rafia de par. O grijă nouă trebuie să avem, și anume dacă lăstarii dau *subțiori*, adică rămurele, acestea trebuiesc rupte, însă nu chiar de lângă lăstarul principal, ca nu cumva să pornească ochiul dela subțioară, care trebuie să dea lăstari purtători de rod în anul următor. Pe la mijlocul lui Iulie, când vegetația începe a se oprî, tundem cu foarfecile vârfulurile corzilor, cam la 2 m. dela bază, pentru a oprî creșterea și pentru a ajuta la dezvoltarea ochilor și la coacerea lemnului corzilor.

Sapa, prășila, stropitul și legatul corzilor se fac cu aceiași îngrijire și la vreme, cași în anul al doilea.

Toamna, după cea dintâi brumă, vom face cea dintâi tăere în scop de a pune tânăra vie pe rod în cel de al 4-lea an. În acest scop sfătuim să se facă tăcerea zisă *mixtă*, adică cu *cepi*

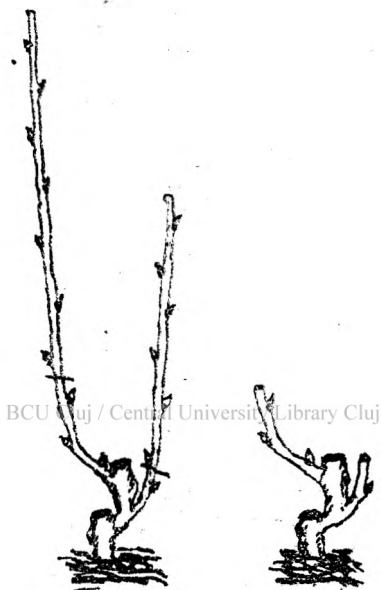

Fig. 8.

și *coarde pentru rod*, căci această tăere asigură și rodul și înoirea viței prin coarde date din cepi. La sfârșitul celui de al treilea an trebuie să ne mulțumim numai cu o coardă, foarte rar două, și numai dela vițele puternice, pe când cele slabe trebuiesc lăsate peste iarnă cu coardele întregi, pentru a se tăia primăvara la doi ochi. Cepii, unul sau doi de fiecare viță, se lasă din coardele mai puternice și mai de pos; pe când coarda de rod se lasă din coarda mai de

sus și i-se lasă 5—6 ochi pentru soiurile cu tăere scurtă (fig. 8) 6—7 ochi pentru acele că tăere mijlocie și 8—9 ochi pentru vițele cari cer tăere lungă.

După tăere vița se îngroapă acoperindu-se bine cu pământ, după ce am îndoit cu îngrijire și cu băgare de seamă coarda, pentru a nu se rupe.

Acum putem zice, că după trei ani de străduință și de așteptare, via este întemeiată. De acum trebuie în fiecare an o îngrijire chibzuită pentru a o păstra câți mai mulți ani.

CUPRINSUL:

	<u>Pag.</u>
Cum se întemeiază o vie	3
Cum se pregătește vița de plantat	5
Școala de vițe	9
Pregătirea locului de răsădit	13
Ingrijirea în anul întâi	22
Ingrijirea în anul al 2-lea	26
Ingrijirea în anul al 3-lea	29

CĂTRE CITITORI

Singura publicație de popularizare a științei este biblioteca „Cunoștințe Folositoare“, ce apare săptămânal câte un număr sub conducerea *D-lui I. Simionescu*, profesor universitar și membru al Academiei Române.

„Cartea Românească“, dând la lumină această bibliotecă scrisă pe înțelesul tuturor, a umplut un mare gol în publicistica noastră atât de lipsită, până la apariția bibliotecii „Cunoștințe Folositoare“ de orice lucrări de popularizare a științei.

Fiecare din cele patru serii, în care apar „Cunoștințe Folositoare“, cuprinde lucrări cu o anumită natură de cunoștințe, după cum se poate vedea din lista numerelor apărute:

Seria A. „Știința pentru toți“.

- No. 1. **I. Simionescu**, *Cum era omul primitiv*, adică ce înfățișare avea omul în zorii vieții lui.
- „ 2. **I. Simionescu**, *Viața omului primitiv* adică obiceiurile de hrană, locuință, vânătoare ale aceluiaș strămoș al tuturor.
- „ 3. **I. Simionescu**, *Gazurile naturale*, adică descrierea bogățiilor de acest fel cu care ne-a dăruit natura.
- „ 4. **T. A. Bădărău**, *Albinele* sau minunata viață a harnicelor făpturi care strâng pentru noi ceară și miere din potirul fiecărei flori.
- „ 5. **Dr. Căhănescu**, *Diabetul, îngrășarea, îngălbinarea*, trei dintre bolile cele mai dese, dar cele mai neblăgate în scama.
- „ 6. **C. V. Gheorghiu**, *Raze vizibile și invizibile*, sau puterea ce ne-o trimete soarele.
- „ 7. **Dr. I. Gheorghiu**, *Viața microbilor*, ființele mici care nu lasă în pace viața omului, din care pricină trebuie să-le cunoaștem, ca să ne putem apăra de ele.
- „ 8. **T. A. Bădărău**, *Furmicile*, sau despre tovarășele albinelor în hărnicie, chibzuintă și gospodărie.
- „ 9. **I. Simionescu**, *Viața plantelor*, din care se vede cât de trebuitor este să cunoaștem nevoile acestor ființe pe seama cărora trăim.
- „ 10. **C. Motaș**, *Pasteur*, o privire generală asupra întregii activități a marelui om de știință.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari“.

- No. 1. **C. S. Motaș**, *Ingrijirea pasărilor*, Dacă s'ar socoti câtă pagubă se aduc gospodinelor prin moartea pasărilor de curte, această cărțuie n'ar lipsi din nici o casa de gospodar.
- „ 2. **Preot C. Drön**, *Despre tovarășii*, ca leac împotriva speculei și a scumpetiei.
- „ 3. **Dr. I. Gheorghiu**, *Despre Scarlatină*, și alte boli care omoară pe copii, se dau sfaturi folositoare în această cărțuie.
- „ 4. **C. Gheorghiu**, *Livada de sămburi*, cum poate să-și facă fiecare gospodar.
- „ 5. **M. Lupescu**, *În jurul casei*, sunt acareturi, cum să ți le orânduiești te învață cărțuția aceasta.

- No. 6. **I. Simionescu**, *Casa*, omului e bucuria și mulțumirea lui, cum s'o faci și cum s'o ții, te învață cărțulia.
- „ 7. **P. Roziade**, *Morcovul și alte legume*, sau cum să le cultivi ca să culegi mult pe pământ puțin.
- „ 8. **Dr. E. Gheorghiu**, *Sifilisul și oftica*, sunt cele două boli care rod sănătatea celor în vârstă ca și a copiilor. Cum să te feresti de ele și cum să te lecuiești îți spune cartea.
- „ 9. **Th. Chitoi**, *Temeiul îmbunătățirii vitelor*, stă în cunoașterea și îngrijirea lor.
- „ 10. **A. Gorovel**, *Votul obștesc*, e acum dreptul tuturor. Cum să-l îndeplinești te învață această cărțutie.
- „ 11. **A. Oescu**, *Creșterea porcilor*, e și ușoară, dar și grea. Boli sunt multe. Cărțulia îți arată leăcurile și îngrijirile de dat.
- „ 12. **T. A. Bădărău**, *Viermii de mătasă*, sunt o bogăție de care nu ținem seamă. Cum să-i creștem și să-i îngrijim se spune în această cărțutie.

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. **G. Năstase**, *Ucraina*, este țara din spre răsăritul nostru.
- „ 2. **I. Simionescu**, *Cehoslovacia*, este țara tot vecină nouă, care a dovedit închegarea ei prin muncă și hărnicie.
- „ 3. **M. David**, *Munții apuseni*, ne sunt scumpi. În ținutul lor trăesc Motii vestiți.
- „ 4. **I. Simionescu**, *Finlanda*, este o țară minunată, căci oamenii au făcut minuni de muncă.
- „ 5. **I. Simionescu**, *Bucovina*, „vesele grădină“, este deschisă cu tot ce are.
- „ 6. **G. Năstase**, *Basarabia*, care a stat atâta vreme sub ruși, ne era puțin cunoscută deși dragă. E datoria fiecăreia să citească această cărțutie.
- „ 7. **C. Brătescu**, *Dobrogea*, Bulgarii zic că e a lor; cât neadevăr ține această spusă, se poate vedea din cărțulia pomenită.
- „ 8. **I. Simionescu**, *În spre polul sud*, Muncă și jertfă omenească ce s'au cheltuit pentru a cunoaște această parte de pământ, se vede aici.

Seria D. „Știință aplicată“.

- No. 1. **A. Schorr**, *Fabricarea săpunului*, este ușoară. Fiecare gospodini poate să o săvârșească. Cum? Cărțulia îi arată.
- No. 2. **Ing. Casseti**, *Motorul Diesel*, este astăzi întrebuințat pretutindeni.
- No. 3. **E. Severin**, *Industria Parfumului*.
- No. 4. **Ilie Matel**, *Acrul lichid*.
- No. 5. **L. Caton**, *Industria azotului*.

Toate aceste cărțulii se pot strânge și în volumașe, fiind paginate în acest scop. Se pot face și abonamente. Pentru 25 de numere se plătește înainte numai 45 lei în loc de 50, primindu-se broșurele acasă, cum apar.